

CEIL ALTI PARTIZANI

Râvna și documentarea extrem de serioasă și aplicată a celor mai mulți dintre cercetătorii istoriei noastre recente, au adus la lumină fapte și crâmpene de viață în bună măsură necunoscute opiniei publice.

Despre erorile și mai ales despre ororile petrecute în spațiul românesc în jumătatea a doua a secolului XX, a început a se scrie și a se vorbi de puțin timp. Data relativ recentă de la care a fost posibilă începerea cercetărilor, [!] precum și complexitatea fenomenelor, nu au permis alungarea întunericului care acoperă ca un giulgiu tutelar fapte și întâmplări. Cenușa uitării și mesajul malefic alcătuit cu care s-a încercat acoperirea unor grozăvii au fost dirijate în așa fel încât nocivitatea lor să se aștearnă ca o pâclă otrăvitoare peste memoria colectivă și peste conștiința de neam a românilor.

Din nenumăratele aspecte și fațete ale tragediei petrecute în spațiul locuit de români, încerc în această spovedanie, făcută în numele celor din neamul meu care ori nu mai sunt ori nu consideră a fi făcut ceva spectaculos, să mă refer la ceea ce s-a petrecut în planul al doilea al dramei individuale a fiecăruia dintre cei care la timpul respectiv au îmbrăcat cămașa morții. Ce a însemnat viața pentru familia și pentru întregul univers al unui luptător în perioada când eram învățați la școală să ne demascăm [!] părinții dacă ascultă la radio posturi străine sau dacă dau mâncare unor necunoscuți, -iată pagina de istorie în care încerc eu să inserez un episod încredințând neuitării unul din sutele de cazuri petrecute în acei triști ani. Denumirea de partizani dată de opinia publică acestor oameni cu menire mucenicească asumată, era descifrată în accepțiunea oficială ca fiind vorba despre niște anarhiști, niște răufăcători și niște dușmani ai poporului. Interpretărilor date acestui cuvânt le scapă esența ideii de partizan și anume aceea de partizani ai unei anumite filozofii, ai unei concepții de viață, partizani ai libertății și demnității naționale și individuale, pentru care-iată- erau dispuși să lupte până la ultima consecință.

Eroismul acestor sfinți mireni ai pământului românesc, care în majoritatea lor covârșitoare nu au putut dezbraca cămașa cernită a morții, pe care au purtat-o ani la rând, nu a fost, așa cum s-ar crede, izolat și singular.

În jurul lor și mai ales împreună cu ei s-au aflat în majoritatea cazurilor, familiile, multe din rudele de sânge și chiar vecinii, prietenii și în multe cazuri oameni necunoscuți. Aflați în sprijinul direct sau indirect sau numai fiind în cunoștință de existența unui partizan, toți acești oameni au avut în comun riscul enorm, de necuprins astăzi cu mintea, de a înfunda beciurile securității și de a nu mai vedea ani în șir soarele, sau poate niciodată. Teama înfricoșătoare pentru viața lor, dimpreună cu a celui care a ridicat sabia împotriva nelegiurii, și în jurul căruia se aflau cu toții, i-a stimulat pe cei cu caracter de oțel pentru a rezista cu atât mai mult cu cât pericolul era

mai prezent și palpabil. Ceea ce până la urmă a diferențiat familiile unele de altele și a asigurat succesul în cazul unora și eșecul în cazul altora.

Unul din neamurile a cărui unitate și credință a izbândit în lupta cu sistemul opresiv, de departe cel mai draconic de după Cortina de fier, precum și cu lașitățile, ispitele și slăbiciunile specific omenesti, a fost neamul fraților GLIGOR CANTEMIR SI AUREL din comuna Hălmăgel, județul Arad.

Așa după cum se cunoaște de către toată suflarea din acea parte de plai românesc și de către cei apropiați fenomenului, cei doi fii ai preotului Gligor Alexandru din Hălmăgel au ridicat sabia împotriva comunizării României și a scoaterii ei de pe orbita civilizației occidentale. Absolvenți ai unor prestigioase universități europene, cei doi frați, cu sacrificiul și lupta lor, desfășurate sub semnul crucii și al credinței strămoșești, au albit ca neaua și sufletele neamului lor în fața Judecării de Apoi. În acel dramatic concurs de împrejurări, ei au ocazionat neamului lor nedorita posibilitate de a dovedi în fața lui Dumnezeu, și, –iată– în fața posterității, că au purtat în minte și în vîntre virtuțile strămoșești de curaj, dârzenie și demnitate și că idealurile le-au fost mai tari decât teama pentru viața lor, și, dacă vitregiile sorții au cerut-o și-au demonstrat cu fapte opțiunea.

Simpla înșiruire a întâmplărilor petrecute și a faptelor de arme ale partizanilor și ale susținătorilor lor se constituie într-un document important pentru istorici și o lectură înălțătoare, demnă de un adevărat memorial al demnității, pentru urmașii acestora și pentru cititorii interesați de istoria înaintașilor lor.

Fără să își imagineze nici o singură clipă că au fost abandonați de lumea democratică occidentală într-o altfel de Siberie rusească, dar la fel de înspăimântătoare, instituită aici, la noi acasă, partizanii, ca și strămoșii lor, dacii, s-au retras în munți cu certitudinea că rezistența lor va aduce poporului și țării mântuirea.

În așteptarea ajutorului anglo-american cetele de partizani purtau o luptă total inegală cu trupele de securitate, cu un diabolic sistem de represiune în care era prinsă de fapt întreaga țară și abia apoi cu lipsurile, vitregiile naturii și disperarea pentru soarta celor de acasă, a căror viață era uneori la fel de grea.

Munții Apuseni, ale căror ascunzișuri și întunecimi au găzduit în zbuciumata lor istorie pe Horea și ostașii lui, pe Iancu și ai lui, și-au oferit ospitalitatea și partizanilor anticomuniști în fruntea cărora se aflau frații Gligor. În perioada anilor de grea prigonire, Gligor Aurel, avocat, Doctor în Drept, cu doctorat luat la Bruxelles cu MAGNA CUM LAUDE, văr primar, ca și fratele său de altfel, al tatălui semnatarului acestor rânduri, era ascuns în șura unui cetățean numit Aurel din Dealul Crișului. Acolo, în ascunzătoare, era într-o relativă siguranță, datorată pe lângă unei severe izolări în munte și faptului că proprietarul șurii era un om cu o moralitate ireproșabilă și cu o comportare care excludea orice bănuială. De asemenea, reușita evitării organelor de represiune s-a datorat și faptului că vărul său bun, CHIȘ ANDOR din Hălmăgel, lua seara târziu desagii în spinare și pleca, pe cărări necunoscute străinilor, cale de o noapte întreagă, până în Dealul Crișului și acolo cu precauțiunile de rigoare, lăsa hrana pregătită de soția sa CHIȘ FLOAREA pentru vărul lor.

Când necesitățile conspirației au cerut-o, Gligor Aurel a efectuat alte sarcini ale luptei lor, iar pentru aceasta avea nevoie de o altă identitate. Același văr, CHIȘ ANDOR, cu care se aseamăna fizic, i-a pus la dispoziție buletinul său de identitate, de care fugarul s-a servit timp de 8 ani, fără să trezească nici cea mai mică bănuială. Pentru persoanele care au trăit acea etapă este ușor de imaginat la ce risc enorm s-a supus această familie și din ce motive merită cu prisosință să-și afle numele în această galerie suis generis a eroilor. Apoi este de imaginat ce frustrare ar resimți un eventual supraviețuitor dintre urmăritorii săi la aflarea acestor detalii.

Pe această alee imaginară a eroilor acelor timpuri și acelor locuri, trebuie să-și afle chipul încununat cu laurii reverenței adânci și ai respectului, încă alte câteva nume, pentru înălțimea la care au ținut ridicată ștacheta demnității, curajul, solidaritatea și conștiința de neam, de a căror prestație se lega succesul multor acțiuni.

Deoarece din motive de păstrarea conspirativității și a securității personale, o bună parte dintre aceștia nu sunt cunoscuți, câteva din troițele pe care merită să le ridicăm, măcar în sufletele noastre, acestor conștiințe, care ne ridică tuturor media standardului moralității, vor trebui să fie nenominalizate și în locul unui chip și a unui nume să fie scris cu majuscule UN OM.

Asumându-ne riscul ca din neștiința și slaba documentare a semnatarului acestor rânduri, o parte a celor care înnobilează cu fapta lor demnitatea românească, să fie omiși de a fi pomeniți IN MEMORIAM, aducem totuși la cunoștința cititorului numele câtorva familii de a căror sprijin au beneficiat frații partizani GLIGOR.

Astfel, familiile IUGA IOAN și MARIOARA și IUGA PETRU și VARVARA se fac „vinovate” de ascunderea, asigurarea cu alimente și transmiterea informațiilor între partizani, cu riscurile de rigoare, precum și cu dusul în spinare în toiul nopții a partizanului GLIGOR AUREL dintr-o ascunzătoare în alta pentru a nu lăsa urme detectabile de către securitate, cu câinii de urmărire.

De asemenea „vinovații” pot fi acuzați și familia CHIȘ CORNEL, care era fratele lui CHIȘ ANDOR, verii celor doi partizani GLIGOR, și familia STAN NICOLAE și MARIOARA, care este soră cu Floarea, soția lui Chiș Andor, precum și mama acestora Gligor Rozalia, pentru contribuția lor la păstrarea acestui mare secret și pentru împrejurările favorabile pe care le-au creat pentru abaterea atenției de la casa și locurile unde era ascuns vreun partizan. Sunt îndreptățiți să-și afle numele și chipul dăltuite în granitul memoriei unei pagini de istorie și pentru susținerea morală și solidaritatea manifestată în acei ani, cu cei implicați direct și familia mătușii noastre MIHUȚA ELENA născută IUGA, din Timișoara, care, în principal, dar nu numai, prin fiica ei PAPP LAURA și fiul MIHUȚA PETRICĂ au fost conectați la evenimentele care au avut loc, prin susținerea logistică [cazare, informarea cu date și știri despre intențiile organelor, aflate prin ginere, avocatul Papp Amos, etc] a celor doi proscriși ai regimului, prin riscurile la care s-au supus susținând moral dar și material pe cei doi frați. Utilizând toate relațiile și metodele de inducere în eroare a organelor de anchetă, dar și a celor de pază în timpul proceselor, recursurilor etc, Mihuța Petrică asumându-și riscuri grozave, a intrat în sala de tribunal în timpul procesului, cu pachete de țigări încercând să le strecoare vărului său CANTEMIR GLIGOR. În urma

acelui proces CANTEMIR GLIGOR a fost inchis la Aiud timp de 15 ani iar fratele sau a fost gasit mort pe teritoriul comunei natale. Faptele celor care au „pactizat cu dușmanul” după expresia oficială, sunt atât de multe încât a le afla și a le da unei pagini de istorie, este o întreprindere care ne copleșește sub raport emoțional dar și depășește posibilitățile actuale de documentare ale semnatarului.

Din motive de minimă modestie amintesc în finalul ediției întâi, nerevăzută și neadăugită încă, a prezentei lucrări și numele familiei mele IUGA, compusă din IUGA ALEXANDRU, văr primar cu cei doi partizani, IUGA LETIȚIA, soția, TRIF NICOLAE, socrul lui Iuga Alexandru, cuscru cu frații Gligor, din satul Cărăstău, com. Baia de Criș, care au stat aproape cu fapta, cu sufletul dar și cu frica îngrozitoare, ani în șir, pentru ceea ce se putea întâmpla dacă o nefericită întorsătură a lucrurilor avea loc. Chiar dacă toți aceștia și încă mulți alții au fost soldații unei bătălii dinainte pierdute, faptele lor sunt demne de o odisee antică, iar noi, cei care le descoperim de sub vezuviul uitării și al unei nepăsări induse, nu avem dreptul sa tăcem.

IUGA NICOLAE, BRAD.

22 nov. 2007.